

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

08 august 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

TOMA Nadejda
CATAN Liliana
DIACONU Iurie
GUZUN Ion
BOICO Victor

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 15 februarie 2022, în cauza penală a lui **Corobcean Iurie XXXXX**, *născut la XXXXX, originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX.*

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 22.10.2020 – 18.06.2021;

Instanța de apel: 12.07.2021 – 15.02.2022;

Instanța de recurs: 14.06.2022 – 08.08.2022.

Asupra recursului ordinar declarat, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Central, din 18 iunie 2021 inculpatul Corobcean Iurie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 550 unități convenționale, ceea ce constituie 27500 lei.

A fost dispusă încasarea din contul lui Corobcean Iurie în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în valoare de 448 lei.

Acțiunea civilă înaintată de Tofan Ivan a fost admisă parțial, dispunându-se încasarea din contul lui Corobcean Iurie în beneficiul lui Tofan Ivan 1144,19 lei cu titlu de prejudiciul material, 4000 lei cu titlu de prejudiciul moral și 1000 lei cu titlu de cheltuieli de judicare.

2. În fapt, prima instanță a stabilit că, Corobcean Iurie la 14 septembrie 2019 în jurul orei 14:00, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestora, din intenții huliganice, fără motiv, încălcând grosolan ordinea publică și normele de conviețuire, manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, intenționat, aflându-se în curtea blocului locativ, amplasată pe strada XXXXX, printr-un cinism și obrăznicie deosebită, cu scopul de a atrage atenția și reacția publică la acest comportament, fără nici un pretext, motiv justificat sau plauzibil, l-a numit premeditat cu cuvinte obscene pe Tofan Ivan, iar la solicitarea ultimului de a-și înceta acțiunile ilicite nu a reacționat, agresându-l fizic prin aplicarea de lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, cauzându-i, conform raportului de expertiză judiciară nr. 202029D0130 din 17.09.2020 lui Tofan Ivan, vătămare corporală neînsemnată caracterizată prin

echimoză posterior de urechea dreaptă, excoriații pe mandibulă pe stânga și hemitoracele drept.

În drept, aceste acțiuni ale lui Corobcean Iurie au fost încadrate în baza art. 287 alin. (1) Cod penal – *huliganism agravat, adică acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei, precum și acțiunile care prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism și obrăznicie deosebită.*

3. Apel a declarat partea vătămată Tofan Ivan, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi decizii, prin care să fie dispusă încasarea de la inculpat în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 40000 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2000 lei.

În motivarea apelului a fost indicat că, prin acțiunile ilegale ale lui Corobcean Iurie au fost cauzate leziuni corporale, dureri fizice și apelantul a fost umilit în fața rudelor, vecinilor și cunoscuților. Inculpatul nu se interesează de soarta și sănătatea părții vătămate, nu și-a cerut iertare, nu a recunoscut vina și nu a conștientizat cele comise de el, refuzând benevol să achite cheltuielile materiale suportate de partea vătămată în legătură cu maltratarea acestuia.

Totodată, la încasarea cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică, prima instanță nu a ținut cont de complexitatea cauzei, aportul avocatului și soluționarea cauzei, timpul de muncă depus de către avocat, rezultatul obținut, de circumstanțele cauzei, natura și relațiile dintre avocat și client, suma despăgubirilor pretinse și alți factori.

Astfel, prima instanță greșit a soluționat acțiunea civilă.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 15 februarie 2022 a fost admis apelul, casată parțial sentința, inclusiv din alte motive decât cele invocate, și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

Corobcean Iurie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 550 (cinci sute cincizeci) unități convenționale, ceea ce constituie 27500 (douăzeci și șapte mii cinci sute) lei.

A fost dispusă încetarea procesului penal, cu liberarea lui Corobcean Iurie de executarea pedepsei penale, în temeiul art. 2 alin. (4) din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

A fost dispusă încasarea din contul lui Corobcean Iurie în beneficiul lui Tofan Ivan 10000 (zece mii) lei cu titlu de prejudiciul moral cât și 2000 (două mii) lei cu titlu de cheltuielile judiciare.

Au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a statuat că soluția de condamnare este una corectă, doar că urmează a fi excluse din învinuire cuvintele „*grosolan*” și „*cinism*”, or prin hotărârea Curții Constituționale nr. 25 din 12 august 2021 acestea au fost declarate neconstituționale. De asemenea, pedeapsa aplicată lui Corobcean Iurie este una făcută în conformitate cu criteriile de individualizare a pedepsei.

În fapt, instanța de apel a **constatat** că: Corobcean Iurie la 14 septembrie 2019, în jurul orei 14:00, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, din intenții huliganice, fără motiv, încalcând ordinea publică și normele de conviețuire,

manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, intenționat, aflându-se în curtea blocului locativ, amplasată pe XXXXX, printr-o obrăznicie deosebită, cu scopul de a atrage atenția și reacția publică la acest comportament, fără nici un pretext, motiv justificat sau plauzibil, l-a numit premeditat cu cuvinte obscene pe Tofan Ivan, iar la solicitarea ultimului de a-și înceta acțiunile ilicite nu a reacționat, agresându-l fizic prin aplicarea de lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, cauzându-i, conform raportului de expertiză judiciară nr. 202029D0130 din 17.09.2020 lui Tofan Ivan, vătămare corporală neînsemnată caracterizată prin echimoză posterior de urechea dreaptă, excoriații pe mandibulă pe stânga și hemitoracele drept.

Aceste acțiuni ale lui Corobcean Iurie au fost încadrate de către instanța de apel în baza art. 287 alin. (1) Cod penal – *huliganism agravat, adică acțiuni intenționate care încalcă ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită.*

În continuare, instanța de apel a indicat că în conformitate cu prevederile art. 389 alin. (4) pct.2) Cod de procedură penală, *sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.*

Conform art. 107 alin. (1) Cod penal, *amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.*

Potrivit art. 1 din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, *prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2–5, 7, 8.*

În ședința instanței de apel inculpatul Corobcean Iurie și-a exprimat acordul privind aplicarea în privința sa a Legii privind amnistia și a solicitat încetarea procesului penal în baza Legii cu privire la amnistie, cererea fiind susținută și de avocatul Caraman Iurie.

Potrivit art. 2 alin. (1) Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, *procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr. 985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la cea de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.*

Potrivit art. 2 alin. (3) al Legii menționate se indică că, *încetarea procesului penal conform alin. (1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate.*

De asemenea, conform prevederilor art. 2 alin. (4) din Legea menționată, *în privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1)–(3) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.*

Astfel, Corobcean Iurie a fost recunoscut vinovat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, care prevede ca pedeapsă amenda în mărime de la 550 la 1050 unități convenționale, sau munca neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau închisoare de până la 3 ani.

Din considerentele menționate instanța de apel a considerat necesar de a înceta procesul penal în cauza lui Corobcean Iurie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, cu liberarea acestuia de executarea pedepsei penale în temeiul art. 2 alin. (4) Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Totodată, a fost apreciată ca fondată parțial solicitarea părții vătămate Tofan Ion privind încasarea de la inculpat a prejudiciului moral și cheltuielilor pentru asistență juridică.

Conform art. 2037 alin. (1) și (2) Cod civil, *mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.*

Reieșind din faptul că partea vătămată în urma acțiunilor prejudiciabile ale lui Corobcean Iurie încă nu poate duce o viață normală cu activitatea de muncă efectivă ca cea de până la incident, se simte umilit în fața rudelor, vecinilor și cunoscuților, din motiv că a fost maltratată în public, în văzul tuturor, instanța de apel a apreciat că este necesar de a încasa de la Corobcean Iurie în beneficiul lui Tofan Ion prejudiciul moral în mărime de 10000 lei.

În continuare, potrivit art. 227 alin. (1) și alin.(2) Cod de procedură penală, *cheltuieli judiciare sânt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele: 1) plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părții vătămate, reprezentanților lor, experților, specialiștilor, interpreților, traducătorilor și asistenților procedurali; 2) cheltuite pentru păstrarea, transportarea și cercetarea corpurilor delictive; 3) care urmează a fi plătite pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat; 4) cheltuite pentru restituirea contravalorii obiectelor deteriorate sau nimicite în procesul de efectuare a expertizei judiciare sau de reconstituire a faptei; 5) cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.*

Din dispozițiile art. 229 alin. (1), (2) și (3) Cod de procedură penală rezultă că, *instanța de judecată va decide dacă cheltuielile judiciare vor fi suportate de condamnat sau vor fi trecute în contul statului atunci când se referă la sumele plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul acordării asistenței garantate de stat, verificând în fiecare caz aparte dacă încasarea lor nu va influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor ce se află la întreținerea lui.*

Efectuarea cheltuielilor judiciare într-o cauză penală este provocată de săvârșirea unei infracțiuni, care impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o. Ca urmare, cheltuielile judiciare sânt

imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind vinovăția sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat.

Obligația inculpatului de a suporta cheltuielile judiciare este principală și integrală, întrucât săvârșirea unei infracțiuni atrage în mod inevitabil desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei, pentru a i se aplica pedeapsa infractorului, obligația de a suporta cheltuielile judiciare îi revine în principal acestuia, chiar dacă partea vătămată și partea civilă au determinat, prin cererile lor, producerea unor cheltuieli. De asemenea, obligația de a suporta cheltuielile judiciare este integrală, incluzând toate cheltuielile necesare pentru pronunțarea unei hotărâri de condamnare de către prima instanță.

Astfel, stabilindu-se vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii, acestui îi revine obligația de a-i restitui părții vătămate toate cheltuielile suportate în legătură examinarea cauzei penale și, respectiv, pentru asistență juridică, el nejustificând obiectiv înrăutățirea stării materiale în legătură cu aceasta.

Din considerentele menționate, instanța de apel a considerat necesar de a admite cererea părții vătămate Tofan Ivan privind încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică și a încasa de la Corobcean Iurie în beneficiul părții vătămate Tofan Ivan cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2000 (două mii) lei, or la materialele cauzei este anexat ordinul de plată seria YL nr. 941858 din 28.11.2020, potrivit căruia cheltuielile pentru asistență juridică au fost în sumă de 2000 lei (f.d. 116).

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul Gavdiuc Valentina, care, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei cu remiterea cauzei spre rejudecare de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În susținerea celor solicitate, recurentul invocă că instanța de apel incorect a încetat procesul penal, deoarece amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei, iar potrivit de art. 389 alin. (4) Cod de procedură urmează a se pronunța o sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și liberarea de la executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

6. Obiect de examinare a instanței de recurs îl reprezintă doar chestiunea privind aplicarea Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată (*art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală*).

Din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO rezultă că în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar, art. 6 CoEDO este încălcat (*hotărârea CtEDO Leoni versus Italia*).

Reieșind din temeiurile de drept ale recursului ordinar declarat, se reține că titularul invocă incidența cazurilor de casare prevăzute la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală potrivit căroră *motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii*.

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportat la argumentele recurentului, Colegiul reține că acestea și-au găsit confirmare și statuează instanța de apel și-a motivat soluția contradictoriu.

Colegiul menționează că la întocmirea unei hotărâri, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art. 394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art. 385 și art. 397 Cod de procedură penală.

Potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată, iar conținutul ei se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea.

Totodată, potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă printre altele și motivele adoptării soluției date.

La caz, prima instanță a examinat învinuirile aduse în fond și a adoptat soluția de condamnare a lui Corobcean Iurie în baza art. 287 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 550 (cinci sute cincizeci) unități convenționale, ceea ce constituie 27500 (douăzeci și șapte mii cinci sute) lei.

Criticând sentința pentru netemeinicie, apel a declarat partea vătămată.

Instanța de apel, expunându-se asupra solicitărilor apelantului, ținând cont și de efectul devolutiv al apelului și argumentele apărării, a decis să-l recunoască vinovat și să-l condamne pe Corobcean Iurie în baza art. 287 alin. (1) Cod penal cât și să înceteze „... procesul penal ..., cu liberarea acestuia de la executarea pedepsei penale în temeiul art. 2 alin. (4) *Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova...*” (a se vedea pct. 4.1. a prezentei hotărâri).

Colegiul găsește necesar a puncta că această statuare a instanței de apel contravine normelor penale și celor de procedură penală precum și practicii judiciare constante, or, în corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, *amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.*

Solicitarea de aplicare a actului de amnistie a intervenit la faza de judecare a apelului, prin urmare, instanța urma a adopta și pronunța o hotărâre în conformitate cu prevederile art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit cărora se adoptă *o sentința de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal*, deoarece adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal (*art. 391 Cod de procedură penală*) este posibilă doar la faza punerii pe rol a cauzei (*art. 345 Cod de procedură penală coroborat cu art. 350 Cod de procedură penală*).

Tot aici se menționează că, legiuitorul în prevederile art. 391 Cod de procedură penală (*sentința de încetare a procesului penal*), nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei.

Or, acest caz de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, este soluționat, după faza ședinței preliminare (*art. 332 alin. (5), 384 Cod de procedură penală*), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de

procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Mai mult, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală).

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, casează decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 15 februarie 2022, în latura penală, în partea încetării procesului penal în baza Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în cauza penală privindu-l pe **Corobcean Iurie XXXXX**, și dispune rejudecarea cauzei în această parte, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Se mențin celelalte dispoziții ale deciziei.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată în partea dispunerii rejudecării cauzei, în rest este irevocabilă.

Decizia pronunțată integral la 24 august 2022.

Președinte

TOMA Nadejda

Judecători

CATAN Liliana

DIACONU Iurie

GUZUN Ion

BOICO Victor